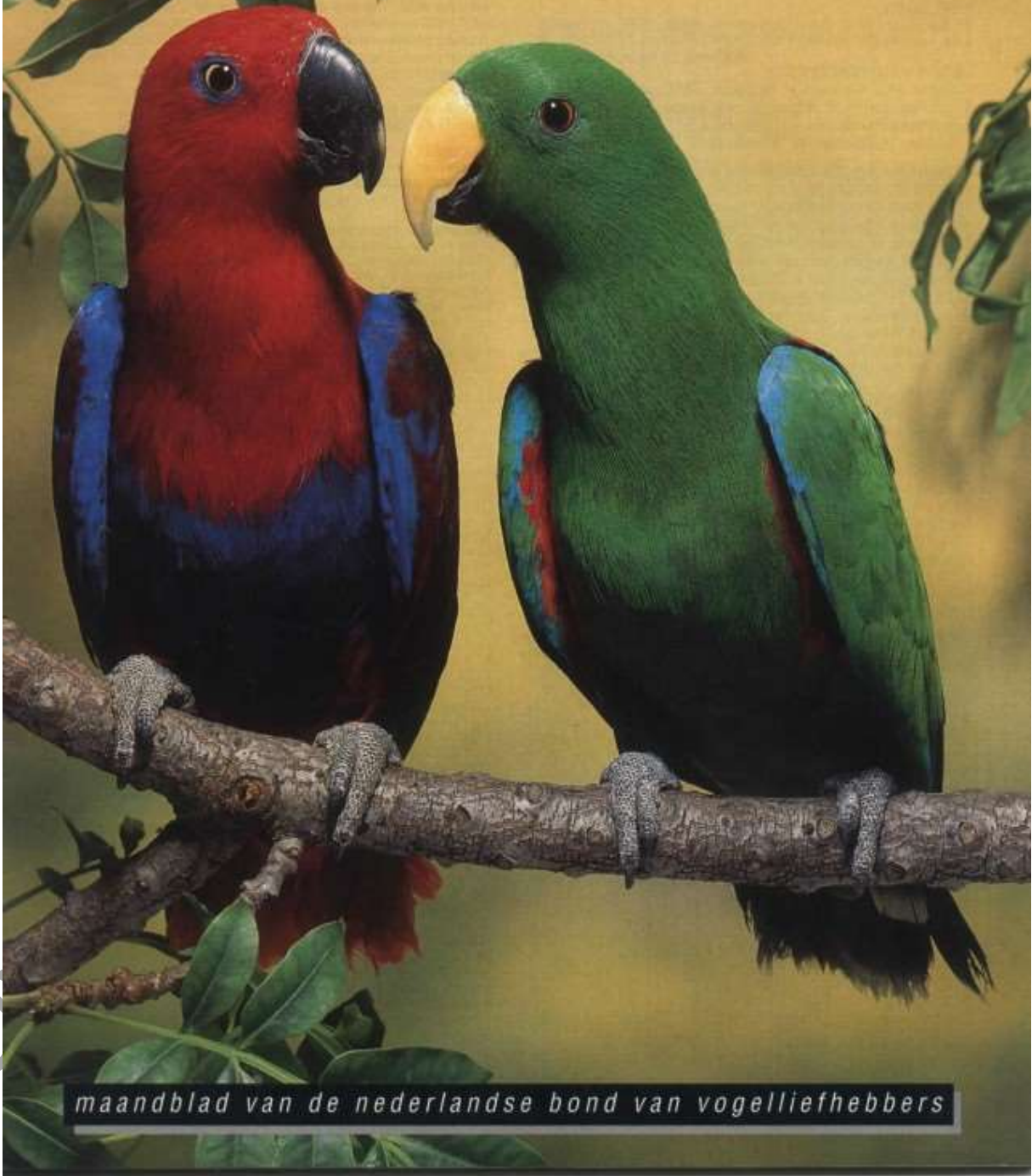

Onze Vogels

61e jaargang no. 4, april 2000

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

Vogel

copy

Kweekverslag roodpoothoningzuiger *Cyanerpes Cyaneus*

Met deze soort honingzuiger wordt regelmatig gekweekt en de kweek is in dat opzicht niet zo bijzonder meer. De soort heeft een sterke drang tot voortplanting en zal in enigszins gunstige omstandigheden tot nestellen overgaan. Desondanks vind ik elk gekweekt jong toch weer een prestatie aanzien er veel tijd en energie in gestoken moet worden om een jong gezond op stok te krijgen. Het grootste probleem is om voldoende geschikt levend voer aan te leveren, zeker in de winter. Vorig jaar is het me gelukt om 1 jong op stok te krijgen maar door te weinig geschikt (levend) voer is het jong maar 1 1/2 maand oud geworden. De twee jongen groeiden langzaam en hadden niet veel weerstand; het jongste jong was binnen 6 dagen dood.

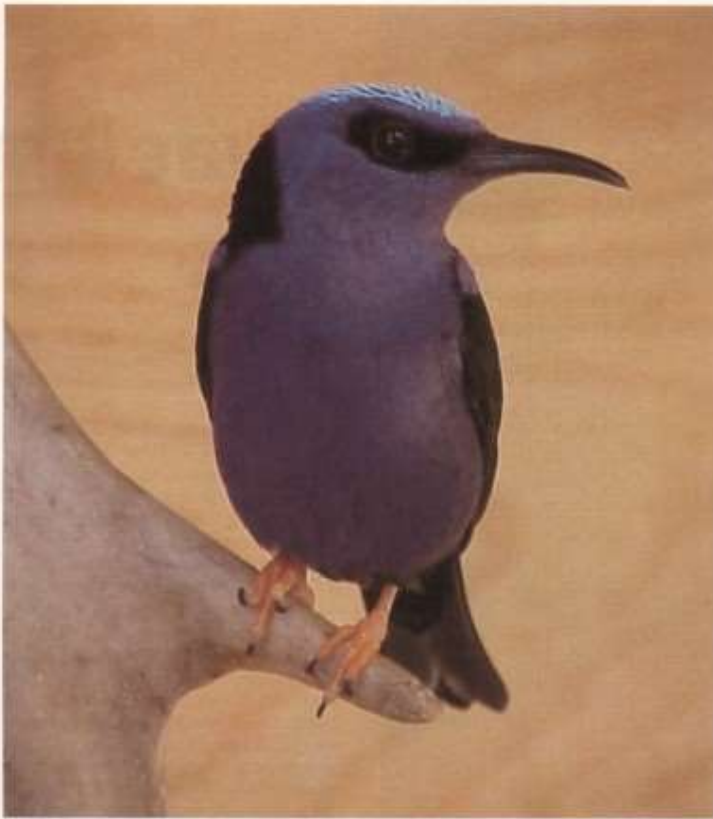

Dit jaar is het een stuk beter gegaan: ik heb nu zelfs 2 sterke gezonde jongen rondvliegen.

Het vrouwtje wil bij mij tot nu toe (ik heb ze 3 jaar) altijd in de winter nestelen. Dit heeft denk ik te maken met hun broedperiode in Zuid-Amerika. Hoewel het mannetje zich afgelopen zomer wel voor het eerst had aange-

past (hij had in juli al zijn mooie blauwe kleur) heeft het vrouwtje in de buitenvolière geen nesteldrang getoond. In december '99 begon het vrouwtje wel met nestbouw in een kleine binnenvolière op zolder. Het mannetje was inmiddels weer groen gekleurd en ik was benieuwd of de eieren ook bevrucht waren. Niet dus. Binnen 12 dagen was het vrouwtje ook al ge-

stopt met broeden dus ik denk dat zij het ook wel door had dat het niet helemaal goed zat. Het mannetje heeft zich vanaf het moment van broeden razendsnel aangepast aan de omstandigheden en heeft zijn mooie blauwe kleed weer snel terug gekregen. Het tweede legsel liet niet lang op zich wachten en na 12 dagen broe-

den werd het eerste jong geboren, het tweede volgde een dag later. Ik heb ze het volgende levend voer gegeven: kleine (mini) meelwormpjes (1cm), mieren eitjes en wasmot-larfjes. Vooral de jonge mini meelwormpjes worden veel gevoerd, de grootte is echt van belang. Ik koop meestal een kilo mini meelwormpjes bij een kweker. Ik heb eerder meegemaakt dat de ou-

ders grote meelwormen aan de kleine jongen probeerden te voeren, bij gebrek aan beter. De jongen kunnen dit duidelijk niet verteren en gaan dood.

De jonge meelwormen geef ik een mengsel van kuikenmeel, vruchtenpaté, zemelen, schijfjes appel en sla.

Om in de korte winterdagen toch voldoende lichturen te krijgen maak ik gebruik van een lichtschakeling die er voor zorgt dat 's morgens om 7 uur het licht langzaam aanzwelt en weer langzaam uitgaat als er voldoende licht is. Zodra het weer donker begint te worden zwelt de lamp weer langzaam aan om 's avonds om 10 uur weer langzaam te dimmen.

De vogels geef ik het volgende fruit: banaan, papaja en peer, verder vruchtenpaté met geweldige rozijnen. De jongen worden gevoerd door beide ouders, waarbij het vrouwtje zo'n 90% voor haar rekening neemt. Ik heb wel eens gehoord/gelezen dat sommige kwekers het mannetje weg moeten halen omdat die agressief wordt. Dit is bij mij duidelijk niet het geval, het vrouwtje is dominant en de man heeft niet veel in te brengen. Zelfs tegenover de aanzienlijk grotere veelkleurentangara's is zij dominant tijdens de broedperiode. Ze gaat af en toe de confrontatie aan met een veelkleurentangara wat meestal resulteert in het verlies van veren, meestal op de buik, maar ze blijft de baas. Deze gedreven felheid maakt het mogelijk dat ze zelfs in een kleine binnenvolière samen met 4 veelkleurentangara's in staat is om jongen groot te brengen. Aan de jongen valt me op dat ze zo buitengewoon tam zijn. In de binnenvolière vliegen ze soms bij mij op de schouder, en blijven gewoon op een vinger zitten, zie foto. Ik denk en hoop eigenlijk ook, dat als ze in het voorjaar naar de buitenvolière gaan weer wat verwilderden. De ouders zijn inmiddels weer met een nieuw nest begonnen.

Alex Mulder, Drachten

Kweek me

deze niet zelf hakken en zijn dus aangewezen op bestaande natuurlijke holen. Soms verjagen ze andere vogels en annexeren dan de vrijgekomen nestgelegenheden. Ze maken harde geluiden. Een soort, de Europese scharrelaar (*Coracias garrulus*) komt naar zuidelijk Europa om te broeden. Deze overwinteren in Afrika.

Algemeen vlagstaartscharrelaar

In 1995 bij een bezoek aan een vogelhandel werd ik opmerkzaam gemaakt dat er Abessijnse scharrelaars binnen zouden komen. Het was voor mij al lang een wens om een paar van deze vogels te bemachtigen, dus wachten maar. En inderdaad, na het nodige geduld, kwamen er wat vogels binnen, waaronder vier vlagstaartscharrelaars. Geen Abessijnen dus, maar dat maakte mij niets uit, want ook deze soort is het houden dubbel en dwars waard. Er is geen verschil tussen de geslachten. Om de kans op een koppel te vergroten, nam ik ze alle vier, hoewel twee vogeltjes er niet echt florissant uitzagen. Deze waren duidelijk minder en voelden ook wat magertjes aan. Terwijl er een na een paar dagen dood ging, knapte de ander zienderogen op. Na de nodige rust en een tijd aansterken, werden ze endoscopisch onderzocht. Het bleken twee vrouwtjes en een mannetje te zijn. Deze laatste was beduidend forser van postuur.

Na enkele maanden kreeg ik een tip dat er een exemplaar van een particulier binnen was gekomen. Na een telefoontje en een bezoek was de koop gauw gesloten. Deze vogel was ook forser van postuur dan mijn twee vrouwtjes en ik had het volste vertrouwen dat ik twee paartjes had. Ze waren vrij rustig en ze bleken ook goed met elkaar overweg te kunnen. Ook met andere soorten scharrelaars en diverse niet verwante vogels kunnen ze buiten de broedtijd goed samen gehouden worden. 's Winters worden ze bij mij op een vorstvrije onverwarmde zolder gehouden. Liefst in zo ruim mogelijke onderkomens, maar een gedeelte van het jaar kunnen ze zonder nadelige gevolgen hiervan te

Orde	: Coraciiformes - scharrelaars
Familie	: Coraciidae - echte scharrelaars
Geslacht	: Coracias
Ondersoort	: Spatulata
Land van	
Herkomst	: Angola tot Tanzania en Mozambique
Tekst en foto's	: Huub Lammers (alle rechten voorbehouden)

Vlagstaartscharrelaars worden ook wel spatelstaartscharrelaars genoemd, vandaar ook hun wetenschappelijke naam, Spatulata. Het geslacht Coracias telt acht soorten welke alle uitblinken door prachtige kleuren. De vlagstaart is een van de mooiste uit het geslacht. De verlengde staartpennen met aan het uiteinde de vlaggen zijn karakteristiek en ze zijn hierdoor van alle andere scharrelaars te onderscheiden. Ze hebben een tener postuur en de lengte, ex-

clusief de verlengde staartpennen van 8 à 9 cm, bedraagt 30 centimeter. Wanneer de vleugels gesloten zijn, is het rugdek reebruin en de rest hemelsblauw. Wanneer ze vliegen, tonen ze het blauw in alle nuances en krijgt men pas een indruk van de echte schoonheid van deze vogels.

Algemeen scharrelaars

De lichaamsbouw van de scharrelaars is fors met dikke koppen, korte nekken en stevige snavels. De poten zijn niet echt gebouwd om te lopen. Het voedsel is dierlijk en bestaat uit allerlei insecten, uit kleine dieren zoals muizen, kikkers, hagedissen, schorpioenen, duizendpoten enz. Het zijn zogenaamde zit- en wachtjagers. Ze bewonen open gebieden waar ze vanaf een uitkijkpost de omgeving in de gaten houden en speuren naar prooi en eventuele vijanden. Ze zijn niet bang uitgevallen en jagen soms veel grotere vogels uit hun gebied weg. Ze nestelen in holen. Ze kunnen

t de vlagstaartscharrelaar

ondervinden, best in kleinere binnen-volières gehouden worden.

Volière

Als men met vlagstaarten wil broeden, dient de volièr liefst zo ruim mogelijk te zijn. Ook een nachthok is een must. Ze verblijven overdag veel in het buitenverblijf, maar bij slecht weer en zeker ook voor de nacht, zullen ze het binnen verblijf opzoeken om er dicht tegen elkaar gedrukt te rusten. Begroeiing is voor het aantrekken van insecten, maar ook vanuit esthetisch oogpunt noodzakelijk. Ze verblijven altijd op punten waar ruim zicht is en hiermee moet men met de volièrbeplanting rekening houden. In tegenstelling tot de meeste andere vogels zullen ze zich nooit in het groen terugtrekken. Wanneer het nachthok klimaatbeheersing heeft, kunnen ze hierin overwinteren. Bij zonnige dagen en met temperaturen welke enkele graden boven nul liggen, kan men ze toegang tot het buitenverblijf geven.

Broedgegevens 1998

De vogels overwinteren bij mij op een vorstvrije zolder zonder verwarming. Begin februari heb ik de vogels apart gehuisvest. Men moet uiteraard de vogels welke elkaar het best liggen (observatie) niet van elkaar scheiden. Op 1 april, bij een temperatuur van 16o C werden ze met zijn vieren samen in een buitenvolière van vijftien bij zes meter losgelaten. Tegen het nachthok onder een overkapping hing een berkenblok met een invleggat van 7 centimeter. Wanneer het invleggat ruim genoeg is, is er geen zitstok nodig en kunnen ze zich direct aan de rand van het gat vasthouden. Het mannetje zonder ring en het wijfje met zilveren ring was een paartje dat zich goed verstond. De andere twee vogels waren gekenmerkt met rode ring rechts (man?) en rode ring links (vrouw). Binnen vijf minuten was het mannetje zonder ring het broedhok al aan het inspecteren. Hij maakte binnen in het blok zachte geluidjes om het vrouwtje in de toekomstige kraamkamer te lokken. Het wijfje met de ro-

de ring werd in de volièrre niet geduld. Wanneer ze zich in de uiterste hoek van de volièrre achter een bamboestruik terugtrekt, wordt ze verder met rust gelaten. Het is opmerkelijk dat twee mannen en een vrouw praktisch tegen elkaar zitten en met elkaar baltsen, terwijl het vrouwtje niet geduld wordt. Wel brengen ze met zijn vieren, dicht tegen elkaar gedrukt aan, samen de nacht door. In het nachthok is ze schijnbaar geen concurrentie en wordt ze dus niet als rivaal behandeld. Na enkele dagen heb ik het paar met de rode ringen in de aangrenzende volièrre ondergebracht omdat ik het risico van vechtpartijen en dode vogels wou vermijden. Enkele dagen later, op 4 april, gaat het mannetje met voer in het blok en maakt geluidjes om het vrouwtje te lokken. Wanneer ze niet te vermurwen is, komt hij na enige tijd weer naar buiten en biedt haar de lekkernij aan. Het lijkt allemaal hard, maar het heeft slechts tot doel ervan overtuigd te raken dat hij de beste is om voor het nest en de jongen te zorgen en het nageslacht veilig te stellen. Vanaf 9 april volgen er dagelijks meerdere paringen. Het lokken wordt nu dagelijks werk en hij doet er alles aan om haar in het blok te krijgen. De ceremonie is meestal als volgt: hij vliegt van tak op tak op het blok en probeert met gespreide, hangende vleugels (zoals ook jonge vogels om voedsel bedelen) haar te lokken terwijl zijn bedelroep steeds indringender wordt. Wanneer zijn pogingen het gestelde doel

niet behalen, begint hij vliegemonstraties te geven. Heel snel vliegt hij dan door de volière onder het maken van allerlei bochten en wendingen en doet ondertussen schijnaanvallen naar zijn vermeende concurrent in de aangrenzende volière. Op 4 mei heb ik een tweede broedblok opgehangen. Ik had mijn rug amper gedraaid, of beide vogels hingen voor het invlieggat en binnen enkele minuten werd ook de binnenzijde geïnspecteerd. Er volgen meerdere paringen per dag en deze worden steeds heftiger en duren langer. Erg zachtzinnig gaat hij niet te werk, maar een scharrelaarvrouw doet daar niet moeilijk over.

Op 24 mei zie ik haar regelmatig op de grond zitten, waar ze iets wegpijkt. Nieuwsgierig geworden, ben ik gaan kijken, maar behalve aarde, was er verder niets te zien. Het was voor mij duidelijk dat het iets met aanstaande eieren te maken had en dat ze naar grit of kalk zocht. Ik kneep de gedroogde schaal van een kippenei stuk in mijn hand en strooide dit op de plaats waar ze van tevoren geweest was. Ik was maar amper buiten de volière of ze was al gulzig van de eierschaal aan het eten. Ook mannetje pikte van de schaal, al deze echter niet op, maar liet ze gewoon weer vallen?

Bij zaadeters vind je het vanzelfsprekend dat ze kalk en grit nodig hebben, maar dat de behoefte bij zachtvoer etende vogels ook zo groot is, had ik eigenlijk niet verwacht. Hier had ik eigenlijk totaal niet bij stilgestaan.

Op 26 mei wordt het eerste ei gelegd. Op 27 mei het tweede en met twee dagen ertussen op 29 mei het derde ei. Het broeden gebeurt door beide vogels, maar het grootste aandeel is toch voor het wijfje weggelegd. Ook neemt zij de nachten voor haar rekening. Het echte broeden gebeurt vanaf de dag dat het derde ei wordt gelegd. De eerste dagen komt het wijfje snel van haar eieren. Wanneer ze bijvoorbeeld de deur van de volière hoort opengaan, komt ze direct uit het blok. Dit in tegenstelling tot het mannetje, dat veel vaster zit en zich door niets laat storen en rustig doorbroedt als hij iets hoort. Wanneer het wijfje leven in de eieren voelt, komt ze niet meer zo gauw uit het broedblok. Op donderdag 18 juni mis ik beide vogels als ik van mijn werk thuiskom. Tegen beter in begin je dan toch ongerust te worden. Tegen het einde van de broedtijd zitten vogels wel vaker samen in het broedblok. Gestimuleerd door het leven dat ze in de eieren voelen, wordt de broeddrang dan zo groot dat ze las het ware niet meer

32 dagen

34 dagen

oudervogel

kunnen wachten tot ze aan aflossen toe zijn. Na enige tijd wachten zie ik het mannetje uit het broedblok komen en kan ik weer geruster ademhalen. Als hij dan direct met levend voer naar het blok gaat, weet ik dat er een blijde gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

In twee dagen tijd kwamen alle drie de eieren uit.

De eerste dagen hangt het mannetje tegen het blok aan en geeft het voedsel dan aan het wijfje over. Het is overigens begrijpelijk dat dit zo gebeurt, want de naakte jongen zouden anders veel te sterk afkoelen.

Wanneer ze al eens wisselen, gebeurt dit in het blok om de jongen niet te laten onderkoelen. Al vrij snel, wanneer de jongen enkele dagen oud zijn gebeurt het wisselen buiten het blok. De temperaturen begonnen ondertussen gelukkig ook weer iets op zomer te lijken. Op 25 juni, wanneer de jongen een week oud zijn, dreigde het mis te lopen.

Het was al 8 uur en geen van beide ouders maakte aanstalten om in het blok te gaan. Ze waren hoofdzakelijk bezig met vechten tegen het andere stel vlagstaarten. Mede doordat het tussenschot in het nachthok gedeeltelijk van gaas was, ging het ruziën gewoon door. Ik kon het andere stel niet uitvangen om de vogels in de buurt niet van hun ruststokken te jagen en goede raad was duur.

Ondertussen was het 10 uur geworden bijna duister en ik begon steeds sterker te twifelen aan de goede afloop?

Er moest nu wel heel snel iets gebeuren, wilde de ouders het blok met de jongen in duister nog vinden. Plotse-ling viel het ei en wist ik wat me te doen stond. Nadat ik het ouderpaar de toegang tot het nachthok ontnomen had door de deur te sluiten, keerde de rust weer en na twee uur van de naakte jongen te zijn weggeweest, ging ze toen, alsof er niets gebeurt was, weer terug om de jongen te verwarmen en de nacht verder in het blok door te brengen. De volgende dag heb ik het storende paar elders ondergebracht en de ouderlijke plicht werd verder voorbeeldig vervuld.

P.s. Dit verplaatste paar had na een paar maanden ook 2 eieren, die waarschijnlijk (?) door de storing onbevucht waren.

Na 7 dagen worden de jongen geringd, maat 5,4mm.

Op vrijdag, de jongen zijn nu 29 dagen oud, blijkt er bij controle een jong dood te zijn. Ik had enkele dagen geen nestcontrole meer gedaan en het blijkt een smeerbeol te zijn in het

blok. Ook als de jongen bijna vliegvlug zijn, is het toch verstandig om minimaal om de andere dag nestcontrole te houden. Ik heb het blok zuiver gemaakt en de twee jongen teruggeplaatst.

Na goed drie weken proberen de ouders de jongen naar buiten te lokken. Ze doen dit door voor het invliegkat met een lekker hapje de jongen naar buiten te lokken. Ze geven het lokaas niet af en als het jong te dicht bij komt, vliegen ze naar een tak en met het voer in de snavel blijven ze dan roepen. Als ze 30 dagen oud zijn, komen de jongen regelmatig met het kopje buiten het invliegkat. Het is nu maar een kwestie van uren, voordat ze uitvliegen. Op de eenendertigste dag, wanneer een van de jongen met het kopje buiten het invliegkat zit, nemen we de kans waar om het op de foto vast te leggen. De laatste dagen voor het uitvliegen wordt er opmerkelijk minder voedsel genomen. Een paar uur na het nemen van de foto vliegen beide jongen uit. Van echt uitvliegen is geen sprake, want ze kunnen er, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de vorkstaartscharrelaar, niet veel van. Omdat ze op de grond bleven zitten, heb ik ze 's avonds terug in het blok gezet. Dit heeft overigens geen enkele zin, want na een paar minuten zitten ze weer terug op de grond. Beter is het om ze tegen de avond op een tak te zetten waar ze dan wel op blijven zitten en liefst in een overdekte ruimte. Dit doen we om onderkoeling te voorkomen want het kan 's nachts vaak sterk afkoelen. Dit moet men enige dagen volhouden tot ze zelf op een tak gaan rusten. Ze hebben behoorlijk langer tijd nodig om zelfstandig te worden dan bijvoorbeeld blauwbuik of vorkstaartscharrelaars.

Enkele dagen na het uitvliegen volgen er weer paringen en alles wijst er op dat ze weer aan de gang zullen gaan. En inderdaad op 4, 5 en 6 augustus worden er weer drie eieren gelegd. Ditmaal in het andere blok en de zin hiervan ontgaat me! Het paren van de vogels blijft ook na het leggen van het laatste ei nog wel een week doorgaan. Ofschoon de jongen van het eerste broedsel ook al uit de voerbak eten, worden ze nog steeds door de ouders gevoerd. Na 20 dagen broeden, komen twee eieren uit. Er was zo'n groot verschil tussen deze twee, dat ik voor het kleinste jong vreesde. Na een paar dagen ging het inderdaad dood.

De voeding bestaat de eerste paar dagen uit stukjes hart, witte meelwormen en meelpoppen. Verder naakte jonge (diepvries) muizen, moriowor-

men en pieren. De morio's worden doodgeknepen omdat ik bang ben dat ze door de kropwand zullen vreten. Ze zijn verzet op pieren en voeren er tientallen per dag aan de jongen. Behalve meel-, moriowormen en pieren wordt er de eerste dagen niets anders gevoerd en gegeten. Wanneer het jong drie weken oud is, beginnen ze het weer naar buiten te lokken. Het mannetje probeert har weer geïnteresseerd te krijgen voor het andere broedhok en er vinden weer diverse paringen plaats.

Het mannetje is constant bezig met de werving.

Soms blijft hij wel een half uur lang in het blok en maakt smekende (?) geluidjes om haar te bewegen naar binnen te komen.

Ze blijft er volkomen stoïcijns onder. Ja, dit hoort allemaal bij het spel van moeten bewijzen dat hij er alles aan zal doen om ook de volgende ronde weer tot een goed einde te brengen. Afwisselend komt hij zelf een hapje eten en voert haar wat lekkers. Dan volgt er weer paringen en begint het spel opnieuw. Zouden ze werkelijk aan een derde ronde gaan beginnen? Het is inmiddels half oktober en het kan in ons klimaat sowieso niets meer worden. Ik laat ze maar begaan, want het zijn gegevens die nog nooit vastgelegd zijn en het is natuurlijk wel belangrijk om te weten. Van deze derde ronde kwam verder niets meer terecht.

Nawoord

Scharrelaars worden door hun moeilijkheidsgraad (insecteneters) niet veel gehouden. Ofschoon tegenwoordig het verkrijgen van voedseldieren niet zo'n groot probleem hoeft te zijn, is dit eigenlijk maar goed ook, omdat ze gewoon veel plaats nodig hebben en niet de goedkoopste kostgangers zijn. Koolen zijn absoluut ongeschikt om ze in goede gezondheid te houden.

Voor de wat meer ervaren liefhebber met het hart op de juiste plaats zijn het overigens fantastische vogels die vrij goed tegen ons klimaat kunnen en altijd in de buitenvolière verblijven. Na vorkstaart- en blauwbuikscharrelaars is dit de derde soort waar we broedresultaten mee behalen, dus het kan wel, mits men er de nodige moeite voor wil doen.

Mocht u geïnteresseerd zijn in e.e.a., dan ben ik altijd voor adviezen bereikbaar.

Met sportgroeten en tot een volgende keer.

*Tekst en foto's
H. Th. J. Lammers
Tel: 0495-491017*

Over Kanaries gesproken

Topaas • deel 4

Zwart geel sch./topaas man x zwart geel sch./ino pop

Gameten man:

- 1 $E^+ ino^{Iz} \ x \ z^+ \ rb^+ \ G^+ \ I^+$
- 2 $E^+ ino^+ \ x \ z^+ \ rb^+ \ G^+ \ I^+$

Gameten pop:

- 3 $E^+ ino^+ \ x \ z^+ \ rb^+ \ G^+ \ I^+$
- 4 $E^+ ino^{In} \ x \ z^+ \ rb^+ \ G^+ \ I^+$
- 5 $E^+ ino^+ \ y \quad \quad \quad G^+ \ I^+$
- 6 $E^+ ino^{In} \ y \quad \quad \quad G^+ \ I^+$

Deze paring is allerminst aan te bevelen. We zien hier klassieke vogels, waarvan we aan het uiterlijk niet kunnen zien of ze verervend voor topaas, ino of homozygoot zijn.

Het is bij velen gebruikelijk om de inofactor in formules weer te geven als "eb" en als een niet gekoppelde factor. Het gen "eb" staat bekend als een eumelanine beletter, wat natuurlijk niet helemaal waar is, want in de donsbevedering van de phaeo's zien we nog wel degelijk duidelijk eumelanine.

Uit voorgaande paringen is gebleken dat bij de paring topaas x phaeo vogels worden geboren, die een intermediaire verschijningsvorm hebben. Dit wil zeggen dat de factor eb (in dit werkstuk ino genoemd) verantwoordelijk is voor drie totaal verschillende verschijningsvormen nl. de phaeo, de topaas, en de intermediaire verschijningsvorm. Dit verschijnsel noemen we multiple allelomorfie.

De verschijningsvormen worden veroorzaakt door een eumelaninereductie, zowel een kwantatieve als een kwalitatieve reductie heeft plaats gevonden (wordt later in een apart hoofdstuk behandeld).

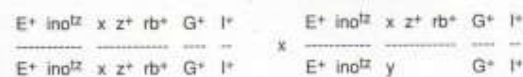
Dit wil ook zeggen dat de inofactor gekoppeld moet zijn aan de enzymfactor E^+ , immers deze is verantwoordelijk voor de aanmaak van melaninekorrels. De gemuteerde allele's (ino^{In} , ino^{Iz}) van de inofactor verhinderen dat de normale hoeveelheid melanine en dan met name eumelanine gevormd kan worden.

Ter afsluiting van dit hoofdstuk laat ik u nog enkele paringen in formulevorm zien, waaruit blijkt dat het goed mogelijk is om alleen maar topazen en verervenden hiervan te kweken, zonder dat er intermediaire vogels geboren zullen worden.

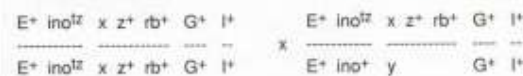
Zwart topaas geel sch. man x zwart geel sch. pop

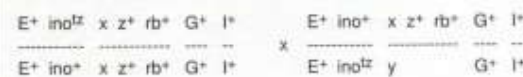
Zwart topaas geel sch. man x zwart topaas geel sch. pop

Zwart topaas geel sch. man x zwart geel sch./topaas pop

Zwart geel sch./topaas man x zwart geel sch./topaas pop

Een pas uitgekomen topaas uit de zwartreeks. Goed te zien is het rode oog welk karakteristiek is voor ALLE topazen, ongeacht de pigmentkleur.

Vier jongen uit de zwartreeks, waarvan één topaas te herkennen is aan de nog rode oogkleur. Over een paar dagen zullen deze donker worden.

ZANG • KLEUR • POSTUUR

Niet aan te bevelen paring, alle mutanten zijn weliswaar topaas maar van de klassieke vogels is maar de helft topaas vererfend.

Zwart geel sch./topaas man x zwart geel sch. pop

$$\begin{array}{c} E^+ \text{ino}^{12} \quad x \quad z^+ \text{rb}^+ \quad G^+ \quad I^+ \\ \hline E^+ \text{ino}^+ \quad x \quad z^+ \text{rb}^+ \quad G^+ \quad I^+ \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{c} E^+ \text{ino}^+ \quad x \quad z^+ \text{rb}^+ \quad G^+ \quad I^+ \\ \hline E^+ \text{ino}^+ \quad y \quad \quad \quad \quad G^+ \quad I^+ \end{array}$$

De helft van alle nakomelingen is topaas vererfend, maar dit is niet aan het uiterlijk te zien en daarom is deze paring niet aan te bevelen.

Voor de duidelijkheid geef ik hierna alle verschillende paringen in schema weer, waarbij ten minste één van de vogels een gemuteerde factor (ino¹ⁿ of ino¹²) bezit.

Tekst: J.v. Mol en Th. V. Avezaath

	klassiek	topaas	phaeo	\topaas	\ino	intermediair
klassiek	klassiek	\topaas	\ino	1/2 klassiek 1/2 \topaas	1/2 klassiek 1/2 \ino	1/2 topaas 1/2 \ino
topaas	\topaas	topaas	intermediair	1/2 topaas 1/2 \topaas	1/2 intermediair 1/2 \ino	1/2 topaas 1/2 intermediair
phaeo	\ino	intermediair	phaeo	1/2 intermediair 1/2 \ino	1/2 phaeo 1/2 \ino	1/2 phaeo 1/2 intermediair
\topaas	1/2 klassiek 1/2 \topaas	1/2 topaas 1/2 \topaas	1/2 intermediair 1/2 \ino	1/4 topaas 1/4 klassiek 1/2 \topaas	1/4 klassiek 1/4 intermediair 1/4 \topaas 1/4 \ino	1/4 topaas 1/4 intermediair 1/4 \ino 1/4 \topaas
\ino	1/2 klassiek 1/2 \ino	1/2 intermediair 1/2 \topaas	1/2 phaeo 1/2 \ino	1/2 klassiek 1/4 intermediair 1/4 \topaas 1/4 \ino	1/4 phaeo 1/4 klassiek 1/2 \ino	1/4 phaeo 1/4 intermediair 1/4 \topaas 1/4 \ino
intermediair	1/2 \topaas 1/2 \ino	1/2 topaas 1/2 intermediair	1/2 intermediair 1/2 phaeo	1/4 topaas 1/4 intermediair 1/4 \ino 1/4 \topaas	1/4 phaeo 1/4 intermediair 1/4 \topaas 1/4 \ino	1/4 topaas 1/4 phaeo 1/2 intermediair

Drie vogels uit de zwartreeks waarvan één topaas. Deze topaas heeft nu zwarte ogen maar de lichte huidskleur en hoorn-delen blijft hij behouden. In de vleugelpennen is nog geen pigment te zien, alleen de witte omzoming is juist zichtbaar.

Twee agaats topazen wit recessief en een klassieke agaat wit recessief. bij de topazen is het verlies van pigment met uitzondering van de vleugel-, staartpennen en de bestreping duidelijk.

WONDERLIJKE VERSCHIJNINGEN

AAN DE **Waterkant**

EN DE **Bosrand**

Over de gehele aardbol verspreid leven 84 verschillende soorten ijsvogels. U kunt dan op uw vingers natellen dat er altijd enkele van die vogels op het verlanglijstje bij vogelliefhebbers staan.

Ooievaarsnavel of Ooievaarsbek-ijsvogel

De eerste bijzonderheid onder de ijsvogels die wij aan u willen voorstellen is de **Ooievaarsnavel ijsvogel**.

Engels: Stork-billed Kingfisher

Latijns: Pelargopsis capensis.

Nederlands: Ooievaarsnavel-of Ooievaarsbek-ijsvogel.

Van deze Ooievaarsnavel ijsvogel zijn er zeker nog vier soorten te onderscheiden. De Bruinkop-, de Bruinvleugel-, de Andaman- en de Nicobar ijsvogel. De vogel die hier afgebeeld staat is de Bruinkop, Latijns: Pelargopsis c. capensis.

Ze zijn in een groot deel van Azië te vinden. Eveneens in India, Taiwan, Filippijnen en op de grote en kleine Sunda eilanden. Vooral daar waar vanuit het hooggebergte zich grote rivieren hebben gevormd en door het laagland naar zee stromen. Langs de borders met rijke begroeiingen is het domein van de Ooievaarsnavel ijsvogel. Ondanks dat het een vrij algemene verschijning is, is er toch weinig over zijn leefgewoonte bekend. Men veronderstelt dat beide partners de nestholte uitgraven, beide vogels broeden en verzorgen de jongen. Dat veronderstelt men.

Het lijkt eenvoudig dit te kunnen observeren en vast te leggen. Maar is dat ook zo.

De seksen zijn gelijk. Dan is het geen gemakkelijk bewijs wie u nu voor u zag man of pop. Is dan de volgende observatie niet weer dezelfde of is het toch de andere helft van het paar. Wetenschappelijk dient u daarvan 100 procent zeker te zijn om de juiste conclusie te mogen trekken. Vandaar dat men niet met zekerheid kan zeggen hoeveel dagen de broedduur is en of de beide partners broeden.

Doorgaans wordt het nest begraven in een steile wand aan de rivier. De lengte van de gegraven gang is veelal een meter met een doorsnee van 10 cm. Dr. Salim Ali maakt in zijn boek: Handbook of the Birds of India and Pakistan bekend dat men ook nesten heeft aangetroffen op ongewone plaatsen. Zo had een paar een nestholte gemaakt op 5 meter hoogte in een totale door verrotting geïmpregneerde woudreus.

Tevens werd gewag gemaakt van een wel heel bijzonder gedrag voor het broedseizoen om een hoi te graven. Daarvoor had de betreffende ijsvogel post gevat op een tak dat uitzicht bood op een stenen muur waar en vrij brede

Kastanjebruin Gekraagde IJsvogel

Vogel

Copy

scheur inzat. Iedere keer vloog de vogel recht op de muur onder het uitstoten van een vervaarlijke strijdkreet om als een stormram met zijn forse snavel de scheur te vergroten. Die uitval hield hij vijf tot zes uur per dag vol en dat zelfs meerdere weken zonder zijn doelloze poging enig doorslaand succes opleverde. De povere lanceerpogingen had slechts een matig resultaat. De uitholling die de vogel met de grootste inspanning had bereikt bedroeg niet meer dan een gangetje van ten hoogste 12 c. met een diameter van 10 cm.

Daar was de vogel niet tevreden mee.

Toch moet men bewondering hebben voor het doorzettingsvermogen en de vast besloten wil en de bezetenheid waarmee de vogel het karwei probeerde tot een goed einde te brengen. Ten langen leste zag ook hij het nutteloze van al zijn pogingen in. Zelf heb ik een merel weken aan een zien falen in zijn poging zijn evenbeeld te verjagen. Op een zeker moment werd ik opgeschrikt door harde tikken tegen mijn raam van het studeervertrek. Wat bleek, een merel zat voor het raam op een tak van een conifeer en was blijkbaar zo gebiologeerd van het beeld, dat hij daar recht op af vloog. Dat hield hij lang vol. Zeker weken. Hij zou zich zeker iets aandoen en daarom joeg ik hem steeds weg. Hij bleef stug terug komen om zijn "rivaal" te lijf te gaan. Van armoe hebben wij de takken afgezaagd om verdere ongelukken te voorkomen. Ik wil daarmee aantonen dat sommige vogels hoe weinig doeltreffend zij hun handelingen kunnen beoordelen en het nut of onnut ervan.

Javaanse Ijsvogel

De Kastanjebruin Gekraagde ijsvogel.

Engels: Rufous-collared Kingfisher.

Latijn: *Actenoides concretus* (*Halcyon concreta*).

Nederlands: Maleise bosijsvogel

Deze vogel heeft slechts een middelgroot formaat van 38 cm. Zijn voorkomen blijft niet alleen beperkt tot Sumatra en Borneo, maar tevens in Z.O. Azië en het schiereiland van Thailand en Maleisië. In tegenstelling wat wij van ijsvogels verwachten, dat zij in de buurt van water loerend op een overhangende tak als uitkijkpost op een goed beschaduwde plek hun kans afwachten om met een plotselinge duik een onder hem door zwemmend visje te verschalken. Deze ijsvogel heeft nu eens niet zijn uitverkoren vangst stekkie uitgekozen aan het water maar soms midden in het oerwoud waar een open plek is ontstaan. Op zo'n laag hangende tak heeft hij een schitterend overzicht over la het gebeuren wat onder hem op de grond aan eetbaars aan hem voorbij trekt. Zijn prooidieren bestaat uit padden, kevers, torren, hagedissen en nog een hoeveelheid aan ongewervelde dieren. Zoals het elke ijsvogel betaamt wordt de gevangen buit eerst met een paar rake klappen tegen de tak verdoofd en eerst dan naar binnen gewerkt. Het is een vrij schuwe figuur die zich verdekt opstelt en door zijn gedrag een bescheiden indruk achterlaat. Doorgaans is het onderscheid tussen man en pop vrijwel niet te zien. Maar in dit geval hij er een duidelijk verschil. De man heeft een blauwe rug en vleugels, terwijl de rugzijde van het wijfje meer overgoten is met een groene was en rijkelijk bespikkeld is met licht bruine vlekjes.

De Javaanse ijsvogel.

Engels: Javan Kingfisher.

Latijns: *Halcyon cyanoventris*.

Nederlandse naam: Javaanse ijsvogel

Deze ijsvogel komt nergens anders voor dan op Java en Bali. Vakkundig gezegd hij is endemisch voor die beide eilanden.

Beide seksen vertonen weinig verschil. Hij komt op die beide eilanden vrij algemeen voor in de buurt van schoon helder water. Op zijn gelijke zitplaats op een overhangende tak wacht hij om op een geschikt moment toe te slaan om zijn prooi te grijpen. Zijn prooidieren bestaan grotendeels uit insecten en een hele reeks andere levende prooidieren van kruipende ongewervelde dieren tot larve van watertorren en kevers toe. John Mackinnon laat zich niet uit zijn gids van Java en Bali dat hij in een duikvlucht achter vis jaagt. Blijkbaar is hij niet gedend van een nat pak. Het zal wel meer gezocht moeten worden dat het niet zijn manier van prooi bemachtigen is. Zijn nest wordt gevonden in een steile wand aan de rand van open water. Het legsel bestaat uit drie tot vier witte eieren, over de broedduur is nog weinig bekend en ook staat nog niet beschreven of beide partners tijdens de broed periode elkaar aflossen.

Als u ze een behoorlijke ruimte biedt en het juiste voedsel voorschotelt dan kunt u veel over het gedrag te weten komen. U bent ons dan wel verplicht uw wetenswaardigheden deelachtig te maken.

Tekst: Cees Scholtz

GERAADPLEEGDE LITERAATUUR

- *Handbook of the Birds of India and Pakistan.*
- *Birds of South-East Asia*
- *Birds of Java and Bali*

De holenduif

Deze duif broedt, niet als de houtduif, in een open nest, maar in een holte of nestkast. Hoewel hij veel minder voorkomt dan zijn grotere verwant, is hij bepaald niet zeldzaam. Hij is een algemene vogel in de zomer en winter. Vaak zien we deze vogel op graanstoppels foerageren tussen houtduiven. Ze hebben naast hun geringere afmetingen ook geen wit aan de vleugels.

's Zomers ziet men ze voornamelijk in koppels; 's winters leven ze gezellig.

Ze eten dan ook wel aan maiskuilen. In tegenstelling tot de houtduif, is deze vogel in Nederland beschermd, hoewel een jager zich natuurlijk wel eens kan vergissen.

De vogel houdt in de zomer van besloten en halfopen landschappen. Hun nestgedrag kan soms vervelend zijn voor bijvoorbeeld bosuilen, aangezien de laatste dezelfde soort nestplaatsen gebruiken.

De vogel leeft in west, midden en oost Europa. De trek stelt niet veel voor,

hoewel vogels uit Oost-Europa wel flink trekken. Onze duiven blijven vaak hier of trekken weg maar niet verder dan Frankrijk.

De man is fraai van kleur dan de pop en de jongen lijken meer op de pop.

Tekst en foto: Peter Otten

Geslachtsd

Helmkaketoe

Callocephalon fimbriatum

Deze vogel heeft het meest geavanceerde geslachtsdimorfisme van al de kaketoesoorten. Een opvallende eigenschap van de man is de rode kop met

Een inleiding op dit interessante onderwerp, dat doodeenvoudig lijkt. Maar is dat zo?

Geslachtsdimorfisme of seksueel dimorf (= in twee vormen voorkomend, noot v. d. vert.) - deze twee termen vindt men vaak in boeken en artikelen, niet alleen met betrekking tot vogels, maar tot alles in de wereld van de natuur, de mens inclusief.

Het woord *dimorf* is een bijvoeglijk naamwoord dat gebruikt wordt in plant- en dierkunde waar het betekent: "voorkomend in twee verschillende vormen bij dezelfde soort of hetzelfde individu. Het voorvoegsel *di* betekent twee of dubbel en het wordt hier gebruikt in combinatie met "*morf*" (vorm, noot v. d. vert.).

Gebruikt in seksueel opzicht, betekent het eenvoudigweg dat er een zichtbaar verschil is tussen mannelijk en vrouwelijk bij een soort. Bij vogels kan dit op een aantal manieren tot uitdrukking komen, de meest gebruikelijke vorm is een zichtbaar kleurverschil tussen hem en haar.

Monomorfisme is het tegenovergestelde van (seksueel) dimorfisme. *Mono* is een voorvoegsel dat gebruikt wordt om "één, enkelvoudig, enig" aan te geven. In combinatie met *morfisme* betekent het dat er geen zichtbaar verschil is tussen mannelijk en vrouwelijk en dat beide seksen er gelijkgekleurd uitzien.

Veel aviculturisten weten het: een groot aantal papegaaisoorten is monomorf.

In 95 % van de gevallen van seksueel dimorfie soorten is het mannetje opvallend gekleurd, maar bij sommige groepen vogels zijn de rollen omgekeerd en is de pop kleurrijker dan de man. Dit kan men zien op de bijgaande foto's waar de meeste soorten

Dimorfisme

de vezelachtige kuif. De pop mist de rode kop maar heeft oranje en groengele zomen aan enkele borstveren. Jonge mannetjes lijken op poppen, maar vertonen altijd wisselende hoeveelheden rood aan de kop, zelfs als ze pas uitgevlogen zijn.

papegaaien en andere vogels het gebruikelijke type van seksueel dimorfisme tonen (man kleurrijker dan de pop). Er zijn ook andere vormen van seksueel dimorfisme die men niet zo vaak ziet; grootte is een voorbeeld en dit kan dan slaan op de lengte van de vogel als wel op de omvang, of, eenvoudigweg op de vorm van de snavel.

Bij andere extremen zoals die bij het *Vidua*-genus (parasitaire wida's) en het *Euplectes*-genus (niet-parasitaire wida's en bisschoppen) heeft de man een eclipskleed (rustkleed) - waarbij hij lijkt op het bruinachtig-gekleurde vrouwtje in de winter - en een kleurrijk prachtkleed in de zomer.

Er zijn echter ook, naast de duidelijk zichtbare, ook een aantal subtiele verschillen, afhankelijk van de soort en de groep. Kaketoos zijn een schoolvoorbeeld - de Helmkaketoos heeft het gebruikelijke "man fraaier dan de pop", maar bij Goffins- en andere witte kaketoos hebben mannen donkere, zwarte ogen, terwijl de pop een bruinachtige iris heeft rond de zwarte pupil van haar ogen. Op deze manier zijn ook roze kaketoos te seksen.

Andere subtiele verschillen ziet men bij de Rood-voorhoofdkakariki. Bij deze heeft de man een bredere bek dan de pop. Zij is ook kleiner van afmeting.

Bij de Edelpepegaai vinden we een duidelijk voorbeeld waarbij de pop niet alleen totaal verschillend is van de man, maar met haar rood-met-blaauwe lijf is ze veel fraaier en rijker van kleur dan de groene man.

Tekst en foto's: Cyril Laubscher
Vertaling: Peter Otten
(alle rechten voorbehouden)

Roodvoorhoofd Kakariki

Cyanoramphus novaezelandiae

Deze soort is seksueel dimorf, maar op een veel subtielere wijze. Het belangrijkste verschil is de breedte van de bek. Op deze foto is duidelijk te zien dat de man rechts een bredere bek heeft dan de pop links. Toch kan het seksen van een individuele vogel voor de onervaren fokker problemen opleveren. De pop is ook wat kleiner.

Het was aanvankelijk zelfs zo, dat men na hun eerste ontdekking lang gedacht heeft dat man en pop tot twee verschillende soorten behoorden!

Hoewel er bijna een "omgekeerd geslachtsdimorfisme" is bij de Edelpapegaai, is de rol van zowel man als pop van het normale patroon, dus de pop legt eieren en broedt en het grootbrengen van de jongen is beider verantwoordelijkheid.

Bij de 14 soorten van de vechtkwartels, behorende tot het genus *Turnix*, heeft "omgekeerd geslachtsdimorfisme" een geheel andere betekenis. Bij dit genus is de pop doorgaans groter en fraaier gekleurd dan de delicaatgetekende haan. De pop krabt een ruw nest in de grond uit, legt een broedsel van 2 tot 5 eieren en daar eindigen haar plichten. De haan broedt alleen en brengt de jongen groot, terwijl de

Dominicanerwida

Vidua macroura

Algebeeld zijn zowel de man als de pop van deze vogel om aan te geven dat seksueel dimorfisme bij sommige soorten extreem kan zijn. Het prachtige bonte broedkleed van de man dat hier te zien is, is van kleur en vorm in de winter geheel anders: de lange staart verdwijnt en de zwart-witte kleur verandert in een donkerder uitgave van het bruin-gestreepte kleed van de pop.

Zuid-Afrikaanse aviculturisten noemen deze soort "Koning van zes", daar de man veelwijver is en erotische luchtdansen uitvoert boven zijn territorium om poppen te lokken. Na de paring leggen de poppen hun eieren in het nest van een St. Helenafazantje en de jongen worden naast die van de waardvogel grootgebracht.

Grenadierwever

Euplectes orix

Deze soort is geen parasiet, maar de mannen zijn polygaam. Het seksueel dimorfisme van de man wisselt met de seizoenen. In het voorjaar verandert het rustkleed naar een rood met zwart bruiloftskleed en voert hij zijn hofmakerij op in rietvelden om poppen naar de nesten te lokken die hij tussen 3-4 rechtopgaande stengels heeft geweven. De pop brengt de jongen alleen groot en voert de jongen.

hen weer wegtrekt, op zoek naar nieuwe veroveringen. Dit verschijnsel heet polyandrie, hetgeen betekent "verscheidenheid aan echtgenoten". Dit alles is slechts een korte schets van dit onderwerp. Deze dient om iets van de complexiteit aangaande dit fenomeen duidelijk te maken.

Omslagfoto:

Edelpapegaai

Ecolictus roratus solomonensis

Bij deze unieke soort dacht men aanvankelijk dat man en pop tot verschillende soorten behoorden. Het in het oogspringende rood en blauw van de pop is zo verschillend van het groen van de man, dat het gemakkelijk te begrijpen is, dat wetenschappers en ornithologen het mis hadden, vooral omdat de bovensnavels zo totaal verschillend zijn.

Roodborstvechtkwartel

Turnix pyrothorax

Polyandrie betekent "veelmannenij" hetgeen slaat op het omgekeerd seksueel dimorfisme en de dito gewoontes van deze en andere vechtkwartels, waarbij de hen schitterend gekleurd is. De Roodborst pop lokt de man bouw een nest op de grond, legt haar twee tot vijf eieren, die de haan uitbroedt en in het algemeen brengt hij ook de jongen groot, terwijl de hen intussen andere mannen zoekt om mee te paren.

Vogel

copy

Vogel

Copy

**Blauwe Grijsrugdwerg-
papegaai**

Forpus coelestis

Deze kleine Zuid-Amerikaanse muspapegaai toont een schitterende kobaltblauwe kleur onderaan de rug en op de stuit bij de man. Bij de pop zijn deze blauwe kleuren vervangen door emeraldgroen. Poppen hebben gewoonlijk niet de blauwe streep achter het oog, maar af en toe is bij een enkele pop deze subtiele tekening van de man ook wel zichtbaar.

Vogel

copy

Goffins Kaketoe

Cacatua goffini

Witte kaketoos zijn in het algemeen moeilijker te seksen dan de Helmkaketoos. Het enige zichtbare verschil is de ogen bij de volwassen vogel. Om dit verschil duidelijk te zien, moet de vogel van dichtbij bekeken worden en in goed licht. De man (hier knabbelend aan zijn poot), heeft, als volwassen dier, een zwarte iris. Bij de pop is die roodbruin (vogel rechts).

Zwartvleugelagapornis
Agapornis taranta

Dit is een van de slechts drie soorten Afrikaans dwergpapegaaien die seksueel dimorf zijn. De andere zes soorten zijn monomorf. Bij de Zwartvleugelagapornis is het rode voorhoofd van de man een geslachtskenmerk dat bij de pop ontbreekt. In de vlucht, of als de vleugels gestrekt worden, zijn de zwarte ondervleugel-dekveren bij de man zichtbaar. Bij de pop zijn ze groen van kleur.

De Karmijnvliegenvanger

...Een prachtige en intrigerende Australische insecteneter die moeilijk te kweken is.

Tekst en foto's: Cyril Laubscher. Vertaling: Peter Otten

(alle rechten voorbehouden)

Het was de Karmijnvliegenvanger (*Petroica multicolor*) die ik als eerste vogel heb geprobeerd te fotograferen in de natuur. Ik kan me die zondagmiddag in 1966 nog goed herinneren, toen ik het erop waagde, met mijn pas verworven 300 mm. lens, gemonteerd op de Nikon-F body, vogels in het wild te fotograferen.

In een vallei in de buurt van Springwood - een stad gelegen in de Blue Mountains, zo'n 75 km. ten westen van Sydney - trokken een aantal verspreide bomen mijn aandacht. Daar schoot een actief vogeltje van de ene boom naar de andere, op jacht naar insecten. Toen ik in een flits zijn rode borst zag, realiseerde ik me dat ik op het punt stond een Karmijnvliegenvanger te fotograferen, een van de fraaiste onder de Australische insectenetende vogels:

Deze tamme en vertrouwelijke vogel liet toe dat ik erheen kroop en toen ik probeerde mijn eerste foto te maken vloog hij prompt naar een andere boom, na onderweg een insect te hebben gevangen. Dit scenario herhaalde zich drie tot vier keer voor ik erin slaagde een aantal plaatjes te maken. Ik schoot het rolletje verder vol met enkele fraaie uitzichten en deed het de volgende morgen op de post. De dia's kwamen zo'n tien dagen later retour en vol verwachting maakte ik het pakje open. Ik keek vlug wat de speciale plaatjes van de Karmijnvliegenvanger hadden opgeleverd. Ik keek de dia's allemaal na, en nog eens in omgekeerde volgorde want ik zag helemaal geen vogel! Bij mijn derde poging keek ik wat nauwkeuriger naar de dia's van de bomen en tenslotte zag ik de vliegenvanger. Maar helaas, het was niet meer dan een nietige stip op de foto. En dat was mijn eerste les in vogelfotografie!

Na veel nadenken over de teleurstellende resultaten die ik bereikt had, realiseerde ik me dat er een betere ma-

Vogel

Copy

nier moest zijn om vogels te fotograferen. Zelfs met een lange telelens is het zowat onmogelijk een close-up van een kleine vogel te maken. Na veel vallen en opstaan heb ik verschillende methodes van vogelfotografie geperfectioneerd.

Deze Karmijnvliegenvanger is met zijn 12 - 13 cm. een lid van de familie van de vliegenvangers. De naam was hem waarschijnlijk gegeven door de vroegere Engelse immigranten in Australië, vanwege zijn gelijkenis met de geliefde Roodborst die wij in onze tuinen zien in Europa.

De Karmijnvliegenvanger is een tamelijk algemene soort die te vinden is in open Eucalyptus bosgebied langs de oostkant van Nieuw Zuid-Wales, verder zuidwaarts naar Victoria en Tasmanië. Er zijn van deze vogel 16 verschillende ondersoorten beschreven. Veel van deze ondersoorten leven op verschillende Pacifische eilanden.

De vogel op de foto is een man van de ondersoort *P.M.campbelli* van de zuidwesthoek van west Australië.

Alan Middleton - een gespecialiseerde fokker in Perth in west Australië - heeft deze vogel gefokt.

Zelfs hoewel deze vogel seksueel dimorf is, is hij verschrikkelijk moeilijk te kweken. Met al zijn ervaring is Alan in al die jaren er slechts drie tot vier keer met cijfers in geslaagd er met succes mee te kweken en jongen op stok te krijgen. Als ik dit schrijf maken twee van zijn paartjes aanstalten om te gaan broeden en een ander vrouwtje zit al op eieren.

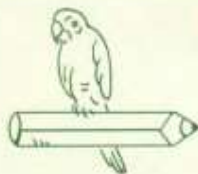
Een pop heeft een grijs-bruine rug en het rood op de borst is veel valier dan bij de man. Ze bouwt het komvormige nest alleen en bebroedt haar legsel van gewoonlijk drie eieren. De eieren komen na 14 dagen uit en de jongen vliegen, als ze een dag of 19, 20 zijn uit. Om succes te hebben moet Alan Middleton meelwormen geven, termieten, kleine krekels en vliegen. Zijn voliëres zijn dicht beplant en de vliegenvangers hebben speciale nestgelegenheden in de voliëres, die nodig zijn voor het broeden.

Alan heeft ook gefokt met de Grijsborstvliegenvanger (*Eopsaltria griso-*

gularis). Die is niet zo kleurrijk als de Karmijnvliegenvanger of Roodkapvliegenvanger (*P. goodenovii*), maar het is toch een aantrekkelijke vogel met zijn grijs en gele verenkleed. Ik had het geluk de Groenstuitvliegenvanger (*Eopsaltria australis*), die schitterend geel heeft tot aan de kin, te fotograferen bij het nest in 1967. Dit was in Mount Kembla bij Wollongong, 80 kilometer ten zuiden van Sydney. Alan Middleton is een sympathieke vogelliefhebber met een enorme kennis. Hij heeft echt gouden handjes. Hij heeft veel Australische vogels gekweekt in de 60 jaar dat hij nu al vogels heeft en dat met inbegrip van 13 Australische insecteneters die in west Australië legaal gehouden mogen worden in de voliëre.

K.B.O.F. "DE WITTE SPREEUWEN"

Het beste en meest gelezen **Belgisch Ornithologisch tijdschrift** voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks. Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: 1000 BEF of 55 gulden.** Betaling: 55 gulden op rekening nr. 67.32.33.790 bij de ING bank te Tilburg, of 900 BEF per eurocheque aan de heer Alfons TRUYTS, Alg. Nat. Penningmeester, K.B.O.F., Witte Gracht 90 te 2222 HEIST OP DE BERG. Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag bij Marcel SWINNEN, Schansstraat 147, 3470 KORTENAKEN.

VOGELBOEKHANDEL J & J

Aanbieding voor de leden van de NBvV

Nu zonder verzendkosten geleverd:

Finches and Sparrows f 72,50 / BEF 1320
Grasparakieten (v.d. Linden) f 85,00 / BEF 1550

Aanbieding is geldig tot 31 mei 2000.

Over onkruidzaden, bessen enz. (van Mingeroet)	f 29,50/BEF 500
80 wilde planten CD-rom (van Rooij)	f 59,95/BEF 1100
Gouldamadinen	f 98,50/BEF 1800
Agaporniden (v.d. Linden)	f 29,75/BEF 540
Kleurkanaries kweken als hobby (Dejonghe)	f 68,00/BEF 1200
Wilde duiven van de wereld (Lombary)	f 98,50/BEF 1800
De putter en zijn kleurmutaties (Spec. club)	f 17,50/BEF 320
Birds of Kenya and Nort. Tanzania	f 61,50/BEF 1120

Prijzen zijn exclusief portokosten

Bezoek op afspraak. Vraag onze gratis vogelboekenkrant aan.

TELEFONISCH TE BESTELLEN

BIJ: VOGELBOEKHANDEL J & J

De Visserlaan 31

8072 XD Nunspeet.

Tel./ Fax (0031)-(0)341 26 03 82.

Ook 's avonds en in het weekend.

Grasparkieten

en van alles nog wat!

door Jan Bouwmeester

Deel 3

Tegengestelde meningen komen ook in de vogelliefhebberij voor: of meerdere wegen leiden naar Rome. Het nestblok wordt niet eerder gegeven dan nadat man en pop twee dagen tezamen zijn. Als het nestblok van het begin af aan aanwezig is, wil het wel gebeuren dat de pop daar alle tijd in vertoef en weigert te paren'. (uitspraak van een bekende Engelse kweker met meer dan 50 jaar ervaring).

Wie van het paar moet het eerst in de broedkooi gedaan worden? De man, de pop of beide vogels tegelijk? Vroeger deed ik eerst de man in de broedkooi, totdat ik luisterde naar een voor-aanstaande Australische liefhebber John Scoble. Die vertelde dat in de natuur, de poppen het eerst naar het nestgebied vlogen om hun nesten voor te bereiden en zich enkele dagen later met de mannen verbonden. Sindsdien doe ik de natuur na. De broedkooi staat klaar, compleet met het nestblok en dan gaat de pop erin. Het zou onnatuurlijk zijn als ik het blok later gaf. In dat blok doe ik een schaafsel van zacht hout. Twee dagen later doe ik de man erbij. Sinds ik de pop het eerst toelaat, zijn 95% van de legfels bevrucht. (andere Engelse kweker).

Als ik tijdens het kweekseizoen bij de kooien ga stofzuigen op welk tijdstip van de dag dan ook, valt het mij op dat mijn vogels van de herrie van de stofzuiger opgewonden raken. De mannen en poppen worden seksueel actiever en zelfs poppen met een volledig legsel komen van de eieren af om te gaan paren. Een merkwaardig verschijnsel wat misschien zijn oorzaak vindt in het feit dat grasparkieten van nature koloniebroeders zijn. In kolonies is er ook meer herrie en meer activiteit, alleen zorgen de vogels er daar zelf voor. Als u genoeg ruimte hebt zou het ook wel eens gunstig kunnen zijn om de kweekkooien tegenover elkaar op te stellen, de vogels kunnen elkaar dan zien wat de

paringsactiviteiten gunstig zal beïnvloeden en uw kweekresultaten ten goede zal komen.

Heeft u een slecht kweekseizoen? Wat bedoelt u dan met slecht? Het aantal gekweekte jongen of de kwaliteit van de jongen?

Betreft het de kwaliteit, dan moet u volgend jaar uw koppels anders samenstellen of misschien wel nieuwe vogels aanschaffen.

Betreft het de kwantiteit, dan moet u zich eerst realiseren dat men niet ieder jaar even veel jongen zal kweken. Grote verschillen zijn heel normaal. Zowel de beginnende liefhebber als de ervaren topkweker met meer dan dertig jaar ervaring zal goede kweekseizoenen afgewisseld zien met matige en soms zelfs slechte kweekseizoenen. Het komt gewoon voor dat men het ene jaar tachtig jongen kweekt en men zich het andere jaar met veertig jongen tevreden moet stellen.

Als u dit jaar haast geen jongen op stok heeft gekregen, dan kunt u op verschillende manieren met uw teleurstelling omgaan.

1. U kunt uw liefhebberij opgeven. Dit wil ik u sterk ontraden.
2. U kunt uw reserve vogels alsnog voor de kweek inzetten om wat zomert jongen te kweken.
3. U kunt uw vogels gewoon een jaartje rust geven, want volgend jaar komt er weer een nieuw kweekseizoen.

Dus, ik zou zeggen, ga gewoon door met adem halen en blijf uw vogels met plezier verzorgen. Goede kweekseizoenen komen ook wel weer, evenals tentoonstellingssuccessen.

Het zou wel eens verstandig kunnen zijn een jaartje streng te selecteren, want vogels die vaak kwakkelen met hun gezondheid zijn geen aanbeveling om aan te houden, die leveren vaak alleen maar problemen met de kweek op. Mocht u na een strenge selectie wat weinig vogels overhouden, dan krijgen deze vogels vaak automatisch meer aandacht en daardoor een

betere verzorging dan wanneer je en te groot aantal vogels zou hebben. Ik moet gelijk aan een uitspraak van de bekende Engelse kweker Jim Hutton denken die zei: "Liever een zo goed als lege kooi, dan een kooi met rommel".

- A Een goede kweker is iemand die kans ziet om regelmatig topvogels te kweken.
- B Een goede kweker is iemand die goed met andere liefhebbers omgaat en zich inzet voor het verenigingsleven.
- C Topvogels zijn niet belangrijk(er) dan de mens, dus moet je eerst streven naar B en dan pas naar A.

Zo af en toe **flink** wat groenvoer geven, zoals wortelen, andijvie, paardensla en vogelmuur, is **niet gezond**. Maar, regelmatig een **klein beetje** groenvoer geven, voorziet zeker wel in een behoefte.

Dit groenvoer bevat vitamines en zouten en heeft een gunstige effect op het koelsysteem van de vogel en het werkt vervetting tegen. Ook wilgentakken moeten wel gezond zijn, gezien het enthousiasme waarmee onze parkieten aan het knagen en eten gaan. Het vormt duidelijk een bron van genoeg en activiteit voor onze vogels. Niet alleen in de volière zijn takken gunstig, zij geven ook afleiding in de kweekkooi, wat mogelijk verplukken en kannibalisme kan voorkomen. Een wilgentakje in de trainings-showkooi kan als voordeel hebben dat de vogels het traliewerk met rust laten. Ook in de winter kunnen wilgentakken gunstig zijn. Het is mij namelijk opgevallen dat de parkieten van deze takken allereerst de knoppen opeten, de knoppen waar alle voedingsstoffen voor het nieuw te vormen blad inzitten!

Ik had vijf jongen uit één nest, die net uit het blok waren en op de bodem van de broedkooi zaten. De vader ondernam steeds maar pogingen om met één van die jongen te paren. Daardoor werd de pop weer onrustig en wilde dat jong aanvallen. Ik heb

toen snel een wilgentak uit mijn tuin gehaald en in de broedkooi gefrommeld. Pa begon toen direct met knagen en kon toen al zijn energie op de wilgentakken kwijt en kwam alleen nog maar op de grond om te eten en de jongen te voeren.

Het bewuste jong werd verder met rust gelaten. Door deze toevoeging van wilgentakken zijn de jongen veilig door deze moeilijke periode heen gekomen en ze zijn ondertussen zelfstandig geworden.

Hier zitten er een paar tussen waarvan ik goede toekomstverwachtingen heb.

Het wassen voordat de vogels naar de tentoonstelling gaan levert mij doorgaans geen problemen op. Maar soms heb je een erg onrustige vogel, als je die vasthoudt, wordt je aan alle kanten in je hand gebeten. Nu is mijn ondervinding, dat als je zo'n schuwe vogel tegen je borst aan houdt, dat de vogel dan rustiger wordt. Waarschijnlijk geeft het kloppen van mijn hart, wat de vogel dan voelt, een rustgevend gevoel aan de vogel, een soort embryogevoel?

Uitstapjes naar vogelparken!

Uw info in vogelvlucht

Vogelpark Avifauna

Hoorn 65
Alphen aan de Rijn
tel.: 0172-487575
Dagelijks geopend van 09.00 tot 18.00 uur

Vogelpark Plaswijck

Het park ligt aan de Looslaan 23 in Rotterdam, tel: 010-4181836.
De route is vanaf de A20 afrit 40 Hillegersberg/ Schiebroek/Centrum. Dan de borden volgen Hillegersberg, daarna Hillegersberg-noord aanhouden. U rijdt dan vanzelf de Ringdijk op. Vanaf hier volgt u de bordjes naar de ingang van het park

Stichting Nederlandse Opvang Papegaaien

Wintelresedijk 51,
5507 PP Veldhoven, Bij Eindhoven.
Voor nadere informatie
tel.: 040-2052772

Vogelpark Jagri Drente

Veenakkers 4
9511 RC Gieterveen
tel.: 0599-648382
Op aanvraag

Diergaarde Blijdorp

Openingstijden: het gehele jaar van zomers 9 - 18 uur en 's winters van 9 - 17 uur.
Toegangsprijzen: Kinderen f 17,00, volwassenen f 23,00.
Telefoon bezoekers info:
010-4431456

Faunapark "Flakkee"

Duivenwaardsedijk 25
Nieuwe Tonge
Tel: 0187-652276

Vogel Parc Paradisio België

Een vogelpark in België, een klein uurtje onder Brussel. Het Parc ligt in Belgisch Henegouwen in Cambron-Casteau, langs de Rijksweg 56, tussen Bergen en Ath.
Openingstijden van de Paasvacantie tot Allerheilige, elke dag van: 10.00 tot 18.00 uur, de ingang wordt gesloten vanaf 16:00 uur.
Tel: 0032-68-454653
Internet: [http:// www.Paradisio.be](http://www.Paradisio.be)

Vogelpark Plantaria Duitsland

Am Scheidweg 1-5
Kevelaar -Twiststeden (bij Venlo de grens over)
Openingstijden: het gehele jaar.
Voor nadere informatie
tel.: 0049 2832 93270

Vogelpark Walsrode Duitsland

Voor dit park gaat richting Hannover naar Bremen waar u afslag Walsrode Süd BAB 27 kunt nemen of afslag Fallingbostal BAB 7
3030 Walsrode Am Rieselbach
tel.: 0049 5161 2015
Geopend dagelijks van 09.00 tot 19.00 in de maanden maart tot november

Vogelpark Metelener Heide Duitsland

Vlak over de grens bij Enschede aan de B70
Samberg 60
4439 Metelen tel.: 0049 2556 300

Een uitvinding die u minstens een half uur rompslomp per dag scheelt.

KAFOMATIC super aanbieding

Prijs : fl. 119,50 p. stuk

excl. adm. en verzendkosten f 17,50.
Bestelling d.m.v. betaling van het totaalbedrag op rek.no. 37 64 85 655 of bank/girocheque opsturen.
Levering op volgorde van binnenkomst.
3 jaren garantie.

Voor verkoop en informatie: **KEMO** import - export

KAFOMATIC

SPECIALE VADERDAG AANBIEDING

De "KAF-O-MATIC" scheelt geld.

Tel. (072) 5645090 - Fax. (072) 562 78 65

De Putter

Volgens de overlevering was de schepper klaar met alle vogeltjes kleuren, totdat hij tot zijn verbazing zag dat hij een vogeltje vergeten was. Het half opgedroogde palet werd nog wat nat gemaakt en alle verfstrepen op de vogel uitgesmeerd. Een bonkleurig vogeltje was geboren, de putter.

Misschien ken je dit verhaal en waarschijnlijk zeg je in dezelfde adem "Ik ken die vogel wel want daar heb ik mee gekweekt". Maar heb je die vogel ook goed bekeken? Daarmee bedoel ik tot in detail! In de hand, op de zitstok, in de vlucht en niet te vergeten in de rustperiode en in de broedtijd? Ik ga niet de putter beschrijven in al zijn kleuren, die kennen we wel. Nee, het geslachtsonderscheid ga ik op papier zetten tot in detail.

Natuurlijk zijn bijna alle verschillen bekend tussen man en pop en al heel dikwijls gepubliceerd. Even een detail tussendoor. Weet je dat zowel bij de putterman als bij de pop de buitenste vleugelpennen geheel zwart is. Terwijl in elke andere vleugelpen de gele spiegel is te zien.

De meest bekende kenmerken om het verschil te ontdekken tussen man en pop.

Het masker: is bij de meeste mannen groter.

De kleuren: zijn bij de mannen intensiever. Wel een onderscheid maken tussen intensief- en schimmelvogels. Zo zijn de neusveertjes en de vleugelbocht bijna altijd grijzer bij de pop. De gele vleugelspiegel is van een hardere gele kleur bij de man.

Let op! Als een nest jonge putters uitvliegt herken je voor 95% zeker de mannen en de poppen. Kijk naar de gele vleugelspiegels, bij de mannen zijn die groter. Noteer het ringnummer en na de rui zie je dat het klopt.

De bek: dat is een erg moeilijk onderdeel, maar is bij de meeste mannen langer en in de broedtijd helemaal wit.

De paddenstoel: op de rand van de bruine en witte veertjes vindt men geel-groene veertjes. Die zijn bij de man talrijker en intensiever van kleur.

De kleur wit: overal waar deze voor komt dus ook op vleugel en staart is de man witter.

Nu komt er een moeilijk verhaal, en daar schrijf ik eigenlijk dit stukje voor.

Soms heb je de putter goed bekeken en nog eens bekeken en twijfelt dan nog steeds tussen man of pop. Die twijfel bestaat over enige tijd niet meer als je je probeert te trainen op het volgende:

Bij de mens is het snel te zien of het om een man of vrouw gaat, omdat wij zo hebben leren kijken.

Nu moet je naar een vogels kijken **zo** dat je niet naar de kleuren kijkt maar naar de vogel als geheel. Daarmee bedoel ik, het postuur, houding, de uitstraling. En dat geldt niet alleen voor putters maar voor alle vogels.

De fierheid en verschijning van een putterman is namelijk heel wat anders dan van de pop. Zeker in het vroege voorjaar, wanneer de hormonen extra hun best gaan doen.

Nu zie ik al twee liefhebbers voor de volière staan en ze zeggen tegen elkaar: "zie jij daar wat van?" "ik niet" "ik ook niet".

Dat klopt zeg ik dan, je moet daar echt een beetje studie van maken en na een geruime tijd kijk je anders naar je putters.

Probeer het ook eens bij andere vogels bv kanaries of zebrovinken. Na enige ervaring zal je zeggen: mannen zijn toch mannen en poppen zijn poppen, dat zie je toch!

Jan Jonkergouw
Bladel

KALENDER 2000

Belgische bult kanarie

Mensen die het weten kunnen beweren dat de Belgische bult reeds in de 17e eeuw in Vlaanderen tot ontwikkeling kwam. Het is bekend dat kanaries reeds enige eeuwen geleden een grote populariteit genoten, dus er zullen zich ook wel diverse variaties hebben ontwikkeld. Waterslagers kunnen mogelijk de voorouders zijn van de Belgische bult. Wanneer je het wilt zien, zijn er namelijk duidelijk overeenkomsten te zien tussen de Belgische bult en de waterslager, waarbij ik het dan niet heb over de zang. In het begin was Belgische bult kanarie bekend onder de benaming "Grote Gentse Vogel", het was met ongeveer 18 cm ook een grote vogel.

Onder de kwekers kreeg hij de bijnaam "Bultenaar", wat werd ingegeven door de selectie op de zo diep mogelijk doorgebogen kop, waardoor de schouders en de rug nog meer omhoog staken. De indruk werd zo gewekt dat deze kanarie acht een bult had. Deze kanaries zullen in de loop van de jaren nog wel wat kleine veranderingen hebben gekregen, maar van de standaard die rond 1850 werd opgesteld is toch niet zo heel veel veranderd.

Wanneer hij een goede houding aanneemt, daalt de kop met de lange hals onder de hoog opgetrokken schouders. Ze staan hoog op de vrij lange poten, waarbij het hielgewricht ook bijna in een rechte lijn loopt. De romp loopt vanuit de schouders taps toe naar het achterlijf. De staart wordt in een bijna verticale lijn in het verlengde van de rechte rug bijna strak naar beneden gedragen, waarbij de lange smalle staart de zitstok bijna raakt. Deze houding doet denken aan het cijfer 7. Op de rug gezien vormt de hoog opgetrokken schouders, met de strak tegen elkaar gedragen vleugels een hartvorm. Van achter gezien zijn de nek en de vrij kleine ovale kop niet zichtbaar.

Gelet op de bovenstaande omschrijving lijken de Belgische bulten op onze kalender van deze maand helemaal niet op Belgische bulten. U moet echter niet uit het oog verliezen dat de "standaardomschrijving" het ideaalbeeld is van een Belgische bult zoals ze er uit moet zien wanneer ze getraind zijn in de TT-kool. Wanneer ze in de goede conditie verkeren kunt u ze, zoals boven omschreven, op onze tentoonstellingen aantreffen. Het paartje op onze kalender heeft tijdens het voeren van de jongen wel wat anders aan het kleine kopje dan in de houding zitten.

Er zijn nog enkele postuurkanariërassen die qua postuur wat weg hebben van de Belgische bult, de Belgische bult zal bij het ontstaan van deze rassen wel een vinger in de pap hebben gehad.

Wanneer u meer in detail wilt worden geïnformeerd over postuurkanaries in het algemeen of de Belgische bult in het bijzonder, is het misschien handig om de standaardreizen aan te schaffen. Op het Bonds bureau zijn sinds oktober 1999 de standaardreizen voor postuurkanaries te verkrijgen.

Hans Klören.

Het kweken met Europese cultuurvogels

Onkruiden als vogelvoedsel deel 12

DOOR WIEL HÖPPENER (ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN)

DE WILDE KAARDEBOL

Dipsacus fullonum

Voor verschillende wildzangvogels en met name de distelvink, is distelzaad bijna onmisbaar. Een distelsoort die de meeste vogelliefhebbers niet kennen, is de Wilde Kaardebol. Het is een tweejarige, zeldzame soort die groeit in klei- en kalkgrond, langs dijken en sloten in het gebied van de grote rivieren en in Zuid-Limburg, maar elders in ons land zeldzaam. Het is een grote recht groeiende plant, die een hoogte tot 2 meter kan bereiken. Ze heeft borstelig behaarde stengels. De bladeren zijn langwerpige spits toelopend en kunnen tot 25 cm lang zijn en groeien vaak in een groepje rond de stam. De kleine bleekviolette bloemen zijn verenigd tot grote eivormige-langwerpige hoofdjes. De omwindselbladeren zijn priemvormig, naar boven gebogen en vaak langer dan het hoofdje. De vruchtjes zijn nootjes en de bloeitijd is van juli tot september. De beste tijd om de zaden te oogsten is vanaf half september. Men kan het beste de zaadknoppen plukken en openbreken zodat de vogels gemakkelijk de zaden kunnen bemachtigen. In de tuin is deze plant ook aantrekkelijk, omdat in de herfst hier diverse vogels graag van deze zaden komen eten. De Kleine Kaardebol (*Dipsacus pilosus*) is een beschermde plant en daarom zal ik hier niet over schrijven. Vrienden dit was het weer, maar er komt meer, dus zeg ik gewoon, tot de volgende keer.

GROTE BRANDNETEL

Urtica dioica

Om deze plant uitvoerig te beschrijven, dat is eigenlijk overbodig want iedereen is wel eens met dit prikkelend onkruid in aanraking gekomen. Toch is de brandnetel een zegen voor ons vogelliefhebbers en ze mag eigenlijk in geen enkele volière ontbreken. In mijn dia-lezing kunt u zien, dat ik de brandnetel in mijn volière geplant heb en dat deze tot 2 meter hoge plant boven de volière uitgroeit. Deze voor mij nuttigste plant die de natuur ons te de bieden heeft, zou ik voor geen geld meer willen missen. Ik noem enkele goede eigenschappen op: de vogels eten de zaden van deze plant en de bladluizen die in grote getale op de netel aanwezig zijn, vormen levend

voedsel of dierlijke eiwitten die voor de meeste zangvogels de eerste levensdagen onontbeerlijk zijn. De dauwdruppels die elke morgen op de bladeren aanwezig zijn, hebben een hoge geneeskrachtige werking voor die vogels die een aandoening hebben aan de luchtwegen. En dan de brandnetelthee, waar ik later in dit artikel nog uitvoerig op zal terug komen.

Toch wil ik de plant even voor u beschrijven. Het is een overblijvende zeer algemene soort die groeit op stikstofrijke bodem, langs heggen en bermen, bij mesthopen, langs wegen en akkerranden. De bloeitijd is van juni tot de herfst. Het is een plant met een ver kruipende, sterk vertakte, geelachtige wortelstok waaruit voortdurend nieuwe, vierkante stengels ontspruiten. Deze stengels zijn zelden vertakt en geheel met borstelige haren en brandharen bezet. De langwerpige, eivormige bladeren zijn aan de voet hartvormig en naar de top spits toelopend. De bladranden zijn grof getand en op de bovenzijde met brandharen bezet. De grote brandnetel is een twee huizige plant die meestal groeit in grote groepen. Deze soort die zich met zijn ondergrondse uitlopers ongemeen snel en massaal verspreidt, wordt weliswaar als een lastig en moeilijk te verdelgen onkruid beschouwd en met alle middelen bestreden, is in een ander opzicht ook zéér nuttig.

In de literatuur staat het volgende over de brandnetel:

Deze plant bevat veel vitamine C, provitamine A, waarschijnlijk ook vitamine K en B2, verder calcium, ijzer, kalium, mangaan, fostor en chlorofyl dat onontbeerlijk is voor de bereiding van vitamine E (welke o.a. de potentie van de vogels in het voorjaar verhoogt). Als u dit allemaal leest, zult u het met me eens zijn, dat deze woekerende plant, toch wat meer waardering verdient.

En nu de brandnetelthee. Ieder jaar voor het kweekseizoen (in maart) en tijdens de rui (augustus-september) maak ik voor al mijn vogels de brandnetelthee. Het is een kuur van 10 dagen. Deze thee bevordert de bloedverjonging, de bloedzuivering en de stofwisseling. In de ruitijd is het de beste ruihulp die er bestaat. Dat heb ik ook al eerder in mijn artikelen in Onze vogels geschreven.

Tijdens de kuur is er géén ander drinkwater of badwater in het vogelverblijf aanwezig. De vogels moeten dus deze thee drinken die beslist niet vies smaakt. We gaan als volgt te werk: 4 tot 5 jonge brandnetelstengels van ongeveer 25 cm lang worden in 1 liter water tot aan de kook gebracht. Zien we dat het water kookt, het gas uitdraaien en de thee 10 minuten laten trekken. Dan de inmiddels verleppte planten verwijderen en de thee laten afkoelen.

Willen we het perfect doen door onzuiverheden te verwijderen, dan zeven we de thee door een doekje. We hebben dan een hoogwaardige, licht groen gekleurde thee, die we aan de vogels geven.

Let er wel op, dat u géén brandnetelstengels plukt waar bloemen of zaden aanzitten. We plukken jonge verse planten waar nog alle kracht in zit. Volledigheidshalve wil ik u ook nog vertellen, dat de dovenetel met die witte bloesem, voor ons doel niet geschikt is.

We maken de thee elke dag vers aan. Waarom, zult u denken. Wel, de thee wordt na enkele uren wat donker van kleur en laat na een dag een groene, gelei-achtige aanslag op de drinkfles achter, wat dan weer een onpropere indruk geeft. De thee gaat door de kleurverandering in kwaliteit niet achteruit. De drinkfles spoelen we weer glanzend schoon met wat zand en water.

Naast de grote brandnetel kennen we ook nog de kleine brandnetel (*Urtica urens*). Deze plant wordt ten hoogste 60 cm hoog, maar heeft voor de rest dezelfde waarde als zijn grote soortgenoot.

In de artikelen over onkruiden, die ik voor u geschreven heb, zijn een veertigtal soorten de revue gepasseerd. Dat is een heel aantal maar, wanneer u meer en meer deze planten leert kennen en voeren, dan zijn we waar we wezen moeten. Toch heb ik het gevoel, dat deze serie niet compleet is, als ik ook niet even bepaalde bessen onder uw aandacht breng.

In het najaar, omstreeks oktober-november vormen de bessen een belangrijke voedselbron voor onze vogels, een reden te meer om de meest bekende bessensoorten wat nader te bekijken.

Het ringen van Europese cultuurvogels

Vanaf 1992 zijn de gezamenlijke bonden voor voliërevogel-liefhebbers actief geweest om de gerechtvaardigde wens van vele vogelhouders te verwezenlijken, namelijk dat men meer mogelijkheden zou krijgen dan de Vogelwet 1936 tot dan toe toestond. De vele gesprekken met vertegenwoordigers van alle politieke partijen hebben er uiteindelijk toe geleid dat in het Vogelbesluit 1994 onze wensen zijn gehonoreerd. Uitbreiding met een viertal soorten was belangrijk, maar net zo belangrijk was dat de wetgever inzag dat de populatie die door de vogelliefhebbers in de voliëre wordt gehouden, afwijkt van de natuurlijke populatie. Dat werd nog eens extra onderstreept met het begrip "Europese Cultuurvogel".

Sinds de laatste aanpassing van het Vogelbesluit, waarbij na een uitspraak van het Europese Hof het mogelijk is geworden om bijna alle Europese soorten te houden, ligt er een heel nieuw uitdagend terrein voor ons open. Wel moeten wij ons daarbij houden aan de voorwaarden die al in het Vogelbesluit 1994 zijn vastgelegd, namelijk dat alle Europese vogels zijn geringd met een vaste voetring en afkomstig zijn van legale kweek. De eisen die aan de voetring worden gesteld zijn dat hij naadloos is en bij een volwassen vogel niet van de poot is te verwijderen zonder poot of ring te beschadigen.

Nu blijkt in de praktijk dat met deze regelgeving de hand wordt gelicht. De opsporingambtenaren van de A.I.D. treffen vogels aan die "overgeringd" zijn. Vogels dus waarbij de ring pas omgedaan is toen ze volwassen waren. Wij mogen ervan uitgaan dat het hier om gevangen vogels gaat en dus duidelijk géén eigenkweek vogels. Deze lieden manipuleren de ringen zo, dat

ze bij een volwassen vogel omgeschoven kunnen worden. De ringen worden opgerekt om de poot van de vogel geschoven en vervolgens weer met een tang dichtgeknepen. Eenvoudiger is de methode om de ringen aan één kant conisch op te trompen om hem vervolgens, als het moet met geweld, om de poot van de vogel te trekken. Ook zijn er ringen aangetroffen die doormidden zijn gezaagd om vervolgens weer aan elkaar te worden gelijmd als ze om de poot van de vogel zijn geplaatst.

Als u dus Europese cultuurvogels koopt let er dan op dat ze van een correcte en onbeschadigde ring zijn voorzien.

Om al deze vogels van een vaste voetring te kunnen voorzien en nog het liefst met verschillende kweeknummers, kopen deze lieden ze op bij argeloze liefhebbers. Voor een paar gulden worden oude ringen opgekocht om vervolgens met deze ringen op illegale wijze vogels te legaliseren die aan de natuur zijn onttrokken.

U moet wel goed beseffen dat uw eigen kweeknummer en dus uw gegevens worden gekoppeld aan deze illegale handelingen.

Bij eventuele opsporing komen de gegevens op tafel en kunt u controle verwachten. Met uw medewerking door het afstaan van de eigen ringen maakt u zich mede schuldig aan overtreding van de Vogelwet 1936.

Wij adviseren om uw oude ringen te vernietigen of in de vuilnisbak te gooien, maar geef ze vooral niet aan derden die er illegale praktijken op nahouden. U moet goed beseffen dat het mogen houden van Europese vogels alleen dan mogelijk blijft, als de populatie in de natuur gevrijwaard blijft van vangst en handel.

De ringen voor Europese cultuurvogels worden uitgegeven door de organisaties die zijn gemachtigd door de minister. Alleen deze ringen mogen worden gebruikt. Het gebruik van buitenlandse ringen is dus niet toegestaan. In Nederland gekweekte vogels moeten worden geringd met Nederlandse ringen verstrekt door een organisatie die gemachtigd is dit namens de minister te doen.

Wij moeten kweken met onze eigen vogels die geboren en getogen zijn in onze voliëre. Blijven deze illegale praktijken bestaan, dan zal de Wetgever de voorwaarden aanscherpen waarbij het kostenplaatje voor de liefhebbers alleen maar groter zal worden. Te denken valt hier aan bijzondere ringen die het onmogelijk maken dat er mee wordt gemanipuleerd. Deze ringen zullen echter veel duurder zijn dan de nu gebruikelijke prijs. Ook eventuele aanvullende registratie zou voor de bonafide kweker alleen maar extra werk meebrengen en dat alleen maar omdat een kleine groep de wet met voeten treedt.

Laten wij er daarom samen voor zorgen dat de eisen en bepalingen, nodig voor het aantonen van eigen kweek, opgenomen in de Vogelwet '36, het Vogelbesluit 1994 en de nog in te voeren Flora en Faunawet, voor iedere vogel liefhebber uitvoerbaar blijft. Koop daarom geen vogels waarvan u kunt verwachten dat ze niet van legale kweek afkomstig zijn. Twijfelt u of het om eigen kweek vogels gaat, vraag dan aan de verkoper een schriftelijke bewijs dat het wel degelijk legale vogels zijn.

*Namens de Commissie Wetgeving van de NBvV:
Wiel Arets en Hans de Geus.*

G & O KUNSTSTOFKOOIEN EN ALUMINIUM VOLIERES

voor IEDERE VOGEL een passende KOOI-VOLIÈRE

Wij bouwen uw voliëre naar wens.

Voliëre uit elementen, systeembouw
Onderdelen voor zelfbouw.
Alu profielen, verbindingstukken, popnagels en gaas in vele maten.
Voederplateau met RVS patent bakken, voorkomt het uitgoeien van de bakken.

Professionele Luchtreiniger
Benodigheden Voederautomaten Voorfronten RVS voeder- en badschalen Ziekenkooien

NIEUW: Broedmachine en handopfokkooien

Kooien: volledig uit kunststof in diverse maten en wensen leverbaar
NIEUW: kooi voor Neophema's, met verticaal nestblok en controle venster

DIERENSPECIAALZAKEN OPGELET
Speciale kooien voor verkoopafdeling

Essenweg 11 B DE LUTTE
Bezoek onze showroom vrijblijvend.
Geopend: Maandag t/m vrijdag van 9 t/m 17 uur. Zaterdag op afspraak.

Tel. (0541) 55 22 48 Fax. (0541) 55 26 52 Mobiel. 065.128.35.19 Internet. WWW.G-O.NL